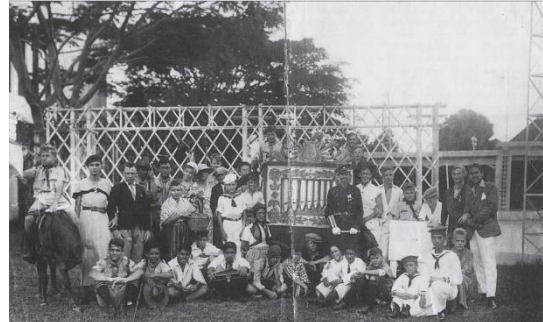

Anton (Ton) Marinus Kok is geboren op 9 januari 1921 in Utrecht. Hij was de zoon van Anton Bernhard Johan Kok en Elsie Wind. Zijn ouders trouwden op 12 oktober 1916 te Utrecht. Hij had een

broertje August Nicolaas (13 augustus 1922) en een zusje. Zijn vader werd als boekhouder door de Nederlandsche Handelsmaatschappij

uitgezonden naar Nederlands Indië met standplaats Meester Cornelis. Later werd hij bevorderd tot chef-boekhouder met standplaats Bandung.

Ton en zijn broer waren in hun jeugd scout bij groep 13 (Oranje) in Bandung. Samen met de scouts van groep 1 (Kaki) – de Sint Jorisgroep beelden ze een Nederlandse marktscene uit ter gelegenheid van het huwelijk van Prinses Juliana en Bernard in 1937.

Na de Japanse bezetting werd Ton krijgsgevangen genomen en kwam terecht in krijgsgevangenkampen op Java. Hij was soldaat bij de militair medische dienst. Op 13 januari 1943 ging hij met het 8^e transport (Java Party 8) met het schip de Wien van Java naar Kamp Changi in Singapore.

Van kamp Changi ging hij op 23 januari met de trein naar Thailand, waar hij tewerkgesteld werd aan de Birmaspoorweg.

De Birma-Siamspoorweg, Birmaspoorweg of Dodenspoorlijn was een spoorlijn van 415 km tussen Non Pladuk in Thailand (Siam) en Thanbyuzayat in Myanmar (Birma). De spoorlijn was voor de Japanse bezetters nodig om een directe verbinding naar de kust van Birma te creëren, zodat Japanse schepen niet meer om het hele schiereiland hoefden te varen.

Het werk aan de spoorlijn begon op 16 september 1942 en werd 16 maanden later voltooid. Er werd gebruikt van oude spoorlijnen die onder andere op Java en andere bezette gebieden in Zuidoost Azië ontmanteld werden. De Japanners maakte gebruik van krijgsgevangenen en burgers om de spoorlijn aan te leggen. Er werd aan de beide uiteinden van de spoorlijn in Thailand en in Birma begonnen met werken. Alle krijgsgevangenen werden in groepen onder de kampen verdeeld die naast de rivieren Khwae Yai en Khwae Noi waren geplaatst. Als een traject klaar was, ging een groep naar een volgend werkkamp om aan een volgende traject te werken. In de zomer van 1943 werd de zogeheten 'Speedo-tijd' door de Japanners ingevoerd. De dwangarbeiders moesten zich dubbel inspannen om het spoor af te krijgen. De dwangarbeiders ontmoeten elkaar in oktober 1943 in Konkuita.

Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders. 15 000 krijgsgevangenen stierven aan uitputting, ziekte en ondervoeding (7000 Britten, 4500 Australiërs, 130

Amerikanen en 3000 Nederlanders). Daarnaast stierven ongeveer 100 000 Thaise en Indonesische romoesja's en Birmaanse en Maleisische dwangarbeiders bij de aanleg.

Na de voltooiing van de spoorweg in december 1943 bestond het werk uit onderhoud en reparatie van schade door geallieerde bommenwerpers. Ook moest er bijvoorbeeld hout gekapt worden om de stoomtreinen te laten rijden. De werkkampen lagen vaak naast vitale punten van de spoorweg, waardoor bombardementen ook veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders maakten. Op een aantal plekken werden ook hospitaalkampen ingericht. Een deel van de krijgsgevangenen die gewerkt hadden aan de aanleg, werden als dwangarbeider naar Japan verscheept.

Binnen de KNIL waren veel verplegers inheemse militairen en die werden door de Japanners vrijgelaten. Er was daarom een tekort aan geneeskundige verzorging in de kampen. Om dit op te vangen werden vrijwilligers gevraagd. Kok had als padvinder wat aan EHBO gedaan en in het land der blinden kwam hij in de verpleging. Hij moest in juli 1943 als verpleger een transport zieken van Kui Ye naar het basiskamp brengen.

Zijn toekomstige vrouw werd geïnterneerd. Zijn schoonmoeder kwam om in kamp Tjihapit in Bandung. Zijn vader kwam om in de gevangenis Soekabiskim op 3 juli 1944.

Na de oorlog trouwde hij met Johanna Pieterella (Wanne) Spruit (1921-2013). Ze woonden onder andere in Harderwijk. In 1951 kregen ze een dochter.

Ton overleed op 30 juni 2006.

Meer informatie

[Anton Bernhard Johan Kok \(1887-1944\) » Stamboom Verboon/Wind » Genealogie Online](#)

[Anton Marinus Kok \(1921-\) » Stamboom Verboon/Wind » Genealogie Online](#)

[Java Party 12 \(japansekrijgsgevangenkampen.nl\)](#)

[Wien.htm](#)

[Java Party 11 \(japansekrijgsgevangenkampen.nl\)](#)

[Moesson | 1 december 1999 | pagina 30 - Moesson Digitaal Tijdschriftenarchief \(pictura-dp.nl\)](#)

[Moesson | 1 juli 2001 | pagina 9 - Moesson Digitaal Tijdschriftenarchief \(pictura-dp.nl\)](#)

[Moesson | 1 november 2001 | pagina 5 - Moesson Digitaal Tijdschriftenarchief \(pictura-dp.nl\)](#)

[Arnhemsche courant » 29 maa 1951 - Art. 17 | Delpher](#)

[Trouw » 26 maa 1983 - Art. 471 | Delpher](#)

[Johanna Pieterella \(Wanne\) Kok - Spruit † 27-04-2013 overlijdensbericht en condoleances - Mensenling.nl](#)

[Bandoeng \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Anton Bernhard Johan Kok | Oorlogsgravenstichting](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.